

INSTRUKCJA O CMENTARZU PARAFIALNYM W DIECEZJI TARNOWSKIEJ

Tarnów 2019

PREAMBUŁA

1. Kościół od początku otaczał wyjątkową czcią ciała zmarłych. Dlatego grzebania ciał dokonywano zawsze w specjalnie do tego przygotowanych miejscach, zwanych cmentarzami. Nazwa pochodzi od łacińskiego słowa *coemeterium* i oznacza miejsce snu, spoczynku, ciszy i modlitwy. Przekonanie o konieczności grzebania zmarłych i otaczaniu szacunkiem ludzkich zwłok nie jest specyficzne jedynie dla chrześcijaństwa, lecz znajduje swe odbicie także w innych religiach i kulturach. Świadczą o tym między innymi natchnione teksty Starego Testamentu (np. Księga Tobiasza), starogrecki dramat „Antygona” Sofoklesa, czy wykopaliska archeologiczne, odśladające starożytny cmentarzyska.

2. Wielka prawda o godności osoby i szacunku do ludzkiego ciała, ukazana została przede wszystkim w życiu samego Syna Bożego. W Kościele zawsze była ona przyjmowana i przeżywana przejawiając się w uszanowaniu i trosce o ludzkie ciało zarówno za życia, jak i po śmierci.

3. Katechizm Kościoła Katolickiego jednoznacznie stwierdza, że ludzkie ciało winno być traktowane po śmierci „z szacunkiem i miłością” (por. KKK 2300).

Nieprzypadkowo w Katechizmie kwestia szacunku wobec zmarłych poprzedzona została wskazaniem dotyczącym prawidłowego postępowania wobec umierających. Kościół zaleca, by wierni otoczyli ich troską i pomagali im modlitwą i sakramentami w dobrym przygotowaniu do ostatecznego spotkania się z Bogiem oraz by umożliwili im spokojne i godne odejście (por. KKK 2299). Oznacza to, że szacunek dla zmarłych jest następstwem poszanowania, jakim winniśmy otaczać każdego człowieka, ponieważ każdy został stworzony na obraz i podobieństwo Boga. Zewnętrznym przejawem tego szacunku jest między innymi liturgiczny obrzęd okadzenia zwłok podczas pogrzebu. Gestowi temu towarzyszą słowa: „Twoje ciało było świątynią Ducha Świętego. Niech Bóg przyjmie cię do swojej chwały”. Oznacza to, że chrześcijaninowi nigdy nie wolno zgodzić się na brak poszanowania dla ludzkich zwłok, które zgodnie z nauką katolicką powinny być pochowane w ziemi jako „zasiew ciała, które zmartwychwstanie w chwale” (KKK 1683). Chociaż Kościół zezwala na pochówek zwłok poddanych kremacji, o ile nie jest ona przejawem braku wiary w zmartwychwstanie (por. KKK 2301, KPK kan. 1176 § 3), to jednak nadal zaleca i popiera biblijny zwyczaj grzebania ciał zmarłych.

4. W chrześcijańskim uczynku grzebania umarłych zawiera się także nadzieja na spotkanie ze zmarłymi w przyszłym świecie, w gronie zbawionych. Sam Jezus obiecał: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto wierzy we Mnie, nawet

jeśliby umarł, będzie żył. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki” (J 11,25-26). W zmartwychwstaniu Chrystusa, umieranie ludzi oraz pogrzeb nie oznaczają kresu życia.

5. Cmentarze z grobami zmarłych i stojące na nich krzyże przypominają żyjącym o godności ciała ludzkiego, o przemijaniu ziemskiego życia, o wierze w życie wieczne i zmartwychwstaniu z Chrystusem. Są także miejscem publicznej i prywatnej modlitwy Kościoła za zmarłych. Groby na cmentarzu są nie tylko pamięcią o zmarłych, ale wyrażają związek z poprzednimi pokoleniami tak w wymiarze rodzinnym, jak i narodowym. W taki sposób należy patrzeć na groby nie tylko swoich bliskich, ale także tych, którzy walczyli i oddali życie za Ojczyznę lub w inny sposób przyczynili się do rozwoju kultury duchowej i materialnej.

6. Troska o zmarłych nie powinna kończyć się na pogrzebie. Zadbane groby to świadectwo wiary w życie wieczne. Nawiedzanie cmentarza to pomoc zmarłym, ale to także uczynek miłosierdzia względem samego siebie, aby wyprosić sobie łaski do dobrego życia, szczęśliwej śmierci i wieczności. Dlatego obowiązkiem, nie tylko władzy kościelnej czy państwowej, lecz także wszystkich wiernych jest stała troska o wygląd i właściwe, czyli zgodne z przepisami prawa, zarządzanie cmentarzem.

Tytuł I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Postanowienia niniejszej Instrukcji odnoszą się do cmentarzy należących do kościelnych osób prawnych, jakimi są parafie.

§ 2

1. Realizując prawo Kościoła do posiadania własnych obiektów grzebalnych lub kwater znajdujących się na cmentarzach komunalnych i przeznaczonych do chowania wiernych zmarłych, cmentarze należy zakładać jako obiekty będące własnością parafii, po uprzednim uzyskaniu zezwolenia Biskupa Diecezjalnego (dalej: „Biskupa”) oraz odpowiednich organów administracji publicznej, w tym inspektora sanitarnego.

2. Biskup może powołać na terenie diecezji swojego delegata zwanego Inspektorem do spraw cmentarzy, który jako osoba kompetentna będzie świadczyć pomoc zarządcom cmentarza parafialnego, zwłaszcza przy dokonywaniu czynności o charakterze prawno-administracyjnym (np. założenie i poszerzenie cmentarza, opracowanie planu zagospodarowania cmentarza, pomoc przy rozstrzyganiu spraw spornych, procedury związane z ekshumacją, itp.). Inspektor ma obowiązek i prawo wizytowania cmentarzy.

§ 3

1. Przez błogosławieństwo udzielone według przepisów ksiąg liturgicznych

cmentarz w rozumieniu prawa kanonicznego staje się miejscem świętym.

2. Błogosławienie cmentarza należy do Biskupa, który może do wykonania tej czynności delegować innego kapłana.

3. Należy sporządzić dokument stwierdzający dokonanie pobłogosławienia cmentarza; jeden egzemplarz należy przechowywać w Kurii Diecezjalnej, a drugi w archiwum parafii.

4. Jeżeli pobłogosławienie całego cmentarza jest niemożliwe, należy każdorazowo błogosławić poszczególne groby.

5. Na cmentarzu parafialnym z zasady nie organizuje się świeckich ceremonii pogrzebowych, chyba że:

a) cmentarz parafialny jest jedynym w danej miejscowości,

b) nie jest on jedynym cmentarzem w danej miejscowości, ale rodzina zmarłego pragnie pochować go w istniejącym już grobie rodzinnym.

§ 4

1. Na każdym cmentarzu, w odpowiednim i widocznym miejscu winien znajdować się na stałe osadzony krzyż.

2. Jeżeli to możliwe, na cmentarzu lub w jego otoczeniu urządza się kaplicę pogrzebową.

3. Zachęca się, aby w ogólnym rozplanowaniu cmentarza wyznaczyć oddzielne miejsca na groby zmarłych:

a) osób duchownych,

b) osób zasłużonych,

c) dorosłych,

d) dzieci,

e) osób, których zwłoki zostały poddane kremacji z motywów nie stojących w sprzeczności z wiarą chrześcijańską; z zachowaniem możliwości złożenia prochów w kościele lub innym miejscu, przeznaczonym na ten cel przez władze kościelne.

4. W sposób szczególny Proboszcz winien wraz z parafianami zatroszczyć się o groby kapłańskie oraz osób zasłużonych dla parafii i lokalnej społeczności.

5. Zgodnie z przepisami prawa zakazuje się rozrzucania prochów na terenie cmentarza, tak na ziemi jak i w powietrzu.

§ 5

1. Na cmentarzu zabronione jest wykonywanie czynności, które sprzeciwiają się świętości i powadze miejsca.

2. Cmentarz jako miejsce święte zostaje znieważony (sprofanowany) przez dokonanie na nim czynności poważnie naruszających prawo, połączonych ze zgorzeniem wiernych, co - zdaniem Biskupa - jest tak poważne i przeciwne świętości miejsca, iż nie godzi się na nim sprawować kultu, dopóki zniewaga nie zostanie naprawiona przez obrzęd pokutny, zgodnie z przepisami ksiąg

liturgicznych.

3. Cmentarz traci swoje błogosławieństwo, gdy zostanie w znacznej części zniszczony lub przeznaczony na stałe do użytku świeckiego, co wynika z dekretu Biskupa bądź ze stanu faktycznego.

4. Do cmentarzy i kaplic cmentarnych jako miejsc świętych stosuje się odpowiednie normy kanoniczne i liturgiczne.

§ 6

Na cmentarzu władza kościelna wykonuje swobodnie swoje uprawnienia i zadania.

§ 7

Z zachowaniem prawa każdego wiernego do wyboru miejsca pochowania, o ile nie jest to w poszczególnym przypadku zabronione, ciała wiernych zmarłych zazwyczaj winny być grzebane na cmentarzu parafii, do której za życia przynależeli.

§ 8

Jeżeli na cmentarzu ma być pochowany zmarły nieznanego miejscowemu Proboszczowi, to przed zorganizowaniem katolickiej formy pogrzebu duszpasterz winien upewnić się czy nie zachodzą ku temu poważne, uznane prawem przeszkody.

§ 9

Zachęca się, aby Proboszcz miejsca wraz z wiernymi – o ile to możliwe – otoczyli troską również te cmentarze, które nie należą do parafii (np. mogiły zmarłych na skutek epidemii cholery, groby poległych w obronie ojczyzny, cmentarze ekumeniczne, itp.). Przy tej okazji należy przypominać odpowiednim instytucjom o obowiązku pielęgnacji tych miejsc i dokonywaniu stosownych działań konserwatorskich.

Tytuł II

ZAŁOŻENIE CMENARZA I ZARZĄD

§ 10

1. Administratorem cmentarza parafialnego (dalej: „Administratorem”) czyli zarządcą cmentarza jest każdorazowy Proboszcz, który wykonuje swoje zadania przy wsparciu Parafialnej Rady Ekonomicznej lub Komitetu Cmentarnego (dalej: „Rady”).

2. Zgodnie z przepisami prawa, Parafialna Rada Ekonomiczna winna istnieć i działać w każdej parafii, natomiast ewentualne utworzenie w parafii Komitetu Cmentarnego należy do Proboszcza. Przewodniczącym Komitetu Cmentarnego zawsze jest Proboszcz.

3. Postanowienia i rekomendacje Rady mają charakter doradczy, co oznacza że wiążące decyzje podejmuje Administrator.

4. W relacjach z innymi podmiotami i organami władzy, działa i występuje Administrator, który jednak do niektórych czynności lub spraw może ustanowić

swojego pełnomocnika.

5. Do czynności zwykłego zarządu Administrator może upoważniać inne osoby.

§ 11

1. Do założenia cmentarza parafialnego wymaga się:

- a) zasięgnięcia opinii parafian (np. konsultacja z Radą Ekonomiczną) co do potrzeby cmentarza, jego lokalizacji i zdolności utrzymania,
- b) zgody Biskupa,
- c) uzyskania – zgodnie z obowiązującym prawem – zgody odpowiednich organów administracji publicznej, z uwzględnieniem przyjętego już planu zagospodarowania przestrzennego i wymogów sanitarnych.

2. Opinia uzyskana w oparciu o konsultację, o której mowa w ust. 1a ma charakter doradczy.

3. Zawsze wymaga się uprzedniej zgody Biskupa na rozszerzenie cmentarza, jego przeniesienie lub zamknięcie.

4. Rozszerzenie cmentarza może nastąpić na terenach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

§ 12

1. W zwyczajnych okolicznościach każda parafia winna mieć własny cmentarz, chyba że na jej terenie znajduje się cmentarz komunalny albo istnieją inne poważane racje uzasadniające rezygnację z utworzenia własnego cmentarza (np. bardzo mała liczba wiernych).

2. W przypadku, gdy - ze względu na brak terenu cmentarnego - utworzono groby poza wydzielonym terenem cmentarza, należy bez zbędnej zwłoki podjąć czynności zdążające do prawnego uregulowania tej sytuacji.

§ 13

1. Jeżeli parafia nieposiadająca własnego cmentarza korzysta z cmentarza innej parafii (np. po dokonaniu podziału dotychczasowej parafii i utworzeniu nowej) to Administrator winien z właściwym Proboszczem podpisać odpowiednie porozumienie określające warunki korzystania i partycypowania w kosztach utrzymania cmentarza. Przed podpisaniem takiego porozumienia z Administratorem Proboszcz zobowiązany jest do zasięgnięcia opinii Rady.

2. Parafia korzystająca z cudzego cmentarza, zachowując odpowiednie proporcje, partycypuje w kosztach jego poszerzenia. Finansowy wkład parafii korzystającej winien zostać poświadczony na piśmie i przechowywany w archiwach obu parafii.

§ 14

1. Wybierając lokalizację cmentarza należy w pierwszej kolejności wykluczyć możliwość wywierania szkodliwego wpływu na otoczenie i zdrowie mieszkańców. Stąd zazwyczaj na cmentarzu należy przeznaczać tereny na krańcach miejscowości, w odpowiedniej odległości od budynków mieszkalnych, zakładów produkujących

- żywość, punktów żywienia zbiorowego, studzien i innych źródeł ujęć wody.
2. Teren cmentarza, o ile to możliwe, winien znajdować się na niewielkim wzniesieniu tak, by przez ułatwiony odpływ wody uniemożliwić jego zalanie.
  3. Teren cmentarza winien być odpowiednio ogrodzony (minimalna wysokość ogrodzenia wynosi 1,5 m.)
  4. Szczegółowe zasady i wymagania określają przepisy prawa państwowego (ustawy i rozporządzenia).

§ 15

1. Cmentarz należy urządzić według sporządzanego przez Administratora planu zagospodarowania. Plan ten winien określać przede wszystkim: a) wielkość terenu cmentarza,
b) drogi dojazdowe i miejsca postojowe,
c) miejsce na krzyż główny i kaplicę cmentarną,
d) zakres i rodzaj pól grzebalnych,
e) drogi wewnętrzne (alejki),
f) sposób wydzielenia kwater i rzędów oraz ustawienia grobów i pomników,
g) sposób zadrzewienia terenu,
h) punkt czerpania wody,
i) pomieszczenia gospodarcze,
j) miejsce na tablicę informacyjną,
k) miejsce na składowanie odpadów.
2. Plan podlega zatwierdzeniu przez Kurię Diecezjalną oraz – jeśli wymagają tego przepisy – przez państwowe organy nadzoru budowlanego.
3. Administrator winien zatroszczyć się o zabezpieczenie terenu na wypadek konieczności rozszerzenia cmentarza.
4. Administrator zobowiązany jest do prowadzenia księgi ewidencji grobów, księgi osób pochowanych na cmentarzu oraz alfabetycznego spisu osób pochowanych (w układzie rocznikowym). W tym zakresie należy odnieść się do norm prawa państwowego.
5. Zachęca się Administratora do sporządzenia fotograficznej dokumentacji cmentarza (w tym poszczególnych grobów), jak również do przeprowadzenia inwentaryzacji.

§ 16

Administrator winien zadbać o utrwalenie imion zmarłych, których groby zostały całkowicie zlikwidowane albo teren udostępniony nowemu dysponentowi grobu. Przykładową formą upamiętnienia może być: umieszczenie małej tabliczki na bocznej ścianie nowego grobu (powinna być wykonywana na koszt nowego dysponenta grobu), wykonanie tablicy zbiorczej umieszczonej np. przy kaplicy cmentarnej, umieszczenie odpowiednich informacji na stronie internetowej parafii

– w zakładce dotyczącej cmentarza).

§ 17

1. O zamknięciu cmentarza parafialnego decyduje Biskup, po zasięgnięciu opinii właściwego inspektora sanitarnego.
2. Zgodnie z przepisami prawa państwowego, po zamknięciu cmentarza zwłoki osób zmarłych mogą być przyjmowane do pochowania przez 20 lat od dnia wydania decyzji o zamknięciu, jednak tylko w istniejących już grobach murowanych.
3. Teren zamkniętego cmentarza może być przeznaczony do ponownego użytku po upływie 40 lat, od dnia pochowania ostatniego ciała.
4. W przypadku zgody Biskupa na zmianę przeznaczenia terenu dotychczasowego cmentarza parafialnego, zachowane szczątki winny być przeniesione - na koszt nabywcy terenu lub użytkownika - na inny cmentarz.
5. Jeżeli na terenie cmentarza znajdowały się obiekty zabytkowe, to przed wydaniem decyzji o zmianie przeznaczenia terenu, należy obiekty te przenieść w miejsce i w sposób uzgodniony z Diecezjalnym Konserwatorem Zabytków, Komisją Sztuki Kościelnej oraz właściwym dla miejsca Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
6. Przeniesienie obiektów nie objętych ochroną prawną, ale istotnych dla dziedzictwa kulturowego diecezji i parafii należy dokonać w miejsce i sposób uzgodniony z Komisją Sztuki Kościelnej.
7. Jeżeli obiektem zabytkowym jest kaplica cmentarna, to przed przekazaniem terenu należy ją geodezyjnie wydzielić, zapewniając przy tym drogę dojazdową.

§ 18

1. Przekazanie cmentarza parafialnego jednostkom samorządu terytorialnego może odbyć się tylko z poważnych przyczyn i zawsze za zgodą Biskupa. Podobnego zezwolenia wymaga się przy przekazaniu jednostkom samorządu terytorialnego wydzielonej części cmentarza zaliczanej do kategorii cmentarza wojennego.
2. Zasady na jakich dokonuje się przekształcenie cmentarza parafialnego w komunalny określa Biskup. On również dba o zabezpieczenie praw nabytych, jak również związanych ze sprawowaniem na cmentarzu nabożeństw żałobnych i katolickiego charakteru kaplicy cmentarnej.

Tytuł III

UDOSTĘPNIENIE MIEJSCA GRZEBALNEGO

§ 19

1. Zgodnie z normami prawa państwowego za zwłoki uważa się ciała osób zmarłych oraz dzieci martwo urodzonych.
2. Szczątkami są: popioły, które zostały otrzymane w wyniku kremacji zwłok; pozostałości zwłok odnalezione podczas kopania grobu lub innych okoliczności;

części ciała ludzkiego, które zostały odłączone od całości.

§ 20

- 1. Przyjęcie zwłok ludzkich do pochowania na cmentarzu możliwe jest wyłącznie po przedstawieniu przez uprawnioną osobę odpowiednich dokumentów wydanych przez uprawniony do tego podmiot (np. karty zgonu – część dla administracji cmentarza, aktu zgonu). W niektórych przypadkach, to jest gdy zgon nastąpił w wyniku przestępstwa lub przy podejrzeniu udziału osób trzecich, wymagane jest również zezwolenie prokuratora. Dopiero po okazaniu wyżej wymienionych dokumentów Administrator może przystąpić do czynności związanych z ustaleniem miejsca grzebalnego.*
- 2. Dokumenty uprawniające do dokonania pochówku (np. karty zgonów) winny być przechowywane w archiwum Administratora przez okres 30 lat.*
- 3. W przypadku, gdy zwłoki zostały skremowane wymaga się okazania dokumentu pozwalającego określić tożsamość prochów.*
- 4. Jeżeli na cmentarzu mają być pochowane zwłoki lub szczątki osoby zmarłej poza granicami kraju, osoba odpowiedzialna za organizację pogrzebu winna przedstawić Administratorowi niezbędne dokumenty wraz z ich tłumaczeniem. Nadto osoba ta winna wcześniej uzyskać zgodę odpowiednich organów państwowych na sprowadzenie zwłok lub szczątków z zagranicy. Szczegółową procedurę określają przepisy prawa państwowego.*
- 5. Bez przedstawienia dokumentów, o którym mowa w ust. 1-4 Administrator nie może przyjąć zgłoszenia pogrzebu i pochówku.*

§ 21

Miejsce urządzenia grobu wskazuje Administrator lub osoba przez niego wyznaczona, zgodnie z przyjętym planem zagospodarowania cmentarza.

§ 22

- 1. Prawo do pochowania zwłok ma najbliższa rodzina, do której należą (według ustalonej kolejności):*
  - a) pozostały(a) małżonek(a),*
  - b) krewni zstępni (dzieci, wnuki),*
  - c) krewni wstępni (rodzice, dziadkowie),*
  - d) krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa (rodzeństwo, kuzyni, wujowie, ciotki),*
  - e) powinowaci w linii prostej do 1 stopnia (zięć, synowa, teściowie).*
- 2. Kolejność wskazana w ust. 1 nie ma znaczenia, gdy zmarły za życia wskazał osobę, która po jego śmierci winna zająć się czynnościami związanymi z urządzeniem pogrzebu i grobu.*
- 3. Prawo do pochowania osób wojskowych, zasłużonych wobec państwa lub społeczeństwa przysługuje odpowiednio organom, instytucjom i organizacjom społecznym.*

4. Prawo do pochowania zwłok mają również osoby, które się do tego dobrowolnie zobowiązały.

5. Zwłoki, które zostały niepochowane przez uprawnione do tego osoby lub podmioty, są chowane przez gminę właściwą ze względu na miejsce zgonu.

§ 23

Wyróżnia się następujące rodzaje grobów:

a) grób ziemny (dół w ziemi, w którym składa się trumnę lub urnę),

b) grób murowany (dół w ziemi, którego boki są murowane),

c) grób rodzinny (grób, w którym składa się dwie lub więcej trumien lub urn),

d) katakumba (specjalnie wydzielone pomieszczenie, w którego niszach wydrążonych w pionowej ścianie składa się zwłoki),

e) kolumbaria (specjalna budowla, w której niszach składa się urny).

§ 24

1. Minimalne wymiary poszczególnych rodzajów grobów oraz sposób ich wykonania i zabezpieczenia określają przepisy prawa państwowego.

2. Odległość między grobami, dla zabezpieczenia przejścia, nie może być mniejsza niż 0,5 m.

3. Przejścia między grobami mogą być zagospodarowane wyłącznie za zgodą Administratora oraz na warunkach przez niego określonych. Należy czuwać, by wokół pomnika lub grobowca nie budowano (zazwyczaj wyłożonych kostką) przesadnie dużych chodników i placyków. Chodniki będące tworem samowoli budowlanej są usuwane na koszt dysponenta grobu.

4. Niniejsze zasady winny być podawane do wiadomości dysponentowi grobu w chwili wykupu miejsca grzebalnego, jak również wykonawcy opaski grobu ziemnego, pomnika lub grobowca.

5. Wykonawca prac budowlanych i renowacyjnych nie może rozpocząć działań na cmentarzu jeśli wpieryw nie zapozna się z zapisami niniejszej Instrukcji i Regulaminu cmentarza parafialnego. Ponadto zlecciodawca winien okazać wykonawcy dowód nabycia prawa do grobu albo miejsca grzebalnego wskazanego przez Administratora lub pracownika cmentarza.

§ 25

1. Osoba nabywająca prawo do grobu lub też odpowiedzialna za pochowanie zwłok zawiera umowę z Administratorem przez fakt wpłaty pokładanego. Dokonując tej czynności strony winny określić rodzaj grobu i jego położenie oraz wskazać dysponenta grobu.

2. Administrator – jeśli uważa to za właściwe - może również wydać inny dokument poświadczający zawarcie umowy.

§ 26

- 1. Składanie zwłok w kościołach lub kaplicach jest dozwolone na okres, który poprzedza pogrzeb.*
- 2. Zwłoki nie mogą być grzebane przed upływem 24 godzin od chwili zgonu, chyba że śmierć nastąpiła w wyniku niebezpiecznej choroby zakaźnej i wydano odpowiedni dokument o potrzebie bezzwłocznego pochówku.*
- 3. Nigdy nie zezwala się na grzebanie niezidentyfikowanych zwłok (całych jak i poszczególnych części), chyba że uzyskano zgodę odpowiednich organów państwowych (np. prokuratury lub sądu).*

§ 27

W trumnie, która przeznaczona jest dla osoby dorosłej wolno pochować zwłoki tylko jednej osoby, chyba że idzie o zwłoki matki z dzieckiem nowo narodzonym albo zwłoki dwójki dzieci. W tych przypadkach pochówek może być (zgodnie z życzeniem rodziny) dokonany z użyciem tylko jednej trumny.

§ 28

- 1. Właścicielem terenu cmentarza jest parafia reprezentowana przez Proboszcza.*
- 2. Grób, jak również grobowiec nie stanowi przedmiotu odrębnej od gruntu własności. Nie może być także przedmiotem użytkowania wieczystego ani żadnego z ograniczonych praw rzeczowych. Może być jedynie przedmiotem określonych uprawnień, których źródłem jest umowa na mocy której Administrator oddaje zainteresowanej osobie miejsce na grób, a druga strona zobowiązuje się do postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym do ponoszenia opłat za grób i ewentualne urządzenie grobu (np. wykonanie nagrobka).*
- 3. Prawo do grobu nie podlega dziedziczeniu według zasad określonych w kodeksie cywilnym oraz nie może być uznane za element majątkowy, stanowiący dorobek małżonków.*

§ 29

- 1. W przypadku, gdy osoba, która nabyła prawo do grobu wielomiejscowego (zazwyczaj rodzinnego) zmarła, w tym samym grobie mogą być jeszcze pochowane osoby wskazane przez nią.*
- 2. W przypadku, gdy osoba mająca prawo do grobu wielomiejscowego zmarła bez wskazania osób o których mowa w ust. 1, w grobie tym mogą być także pochowani inni zmarli pod warunkiem, że zgodę na to wyraża najbliższa rodzina (osoby uprawione) zmarłego dysponenta grobu.*

§ 30

- 1. Zmiana dysponenta grobu może nastąpić na skutek przepisania pokwitowania (umowy) na nową osobę. Taki zabieg może dokonać się w następujących okolicznościach:*
  - a) po upływie 20 lat, w czasie dokonywania powtórnej opłaty, na wniosek dysponenta grobu,*

b) przed upływem 20 lat, za zgodą dysponenta grobu, w czasie załatwiania formalności związanych z pogrzebem przy dochowaniu przy grobie pogłębionym,
c) na podstawie orzeczenia sądu o zmianie dysponenta grobu,
d) w przypadkach, o których mowa w ust. 1a i 1b nowy dysponent grobu winien udokumentować stopień pokrewieństwa względem osoby zmarłej.

2. Jeśli osoba dysponująca grobem nie żyje, prawo do wniesienia powtórnej opłaty za grób przechodzi na osobę, która dokonała jej pochowania, chyba że inna osoba przedstawi odpowiednie orzeczenie sądu o prawie do dysponowania grobem. W przypadku, gdy osoba dokonująca pochówku dysponenta grobu również umiera, następuje okres karencji wynoszący 2 lata, tak, by krewni mogli wyrazić swoje zainteresowanie co do dalszej troski o grób. Powodem takiego unormowania jest szacunek dla zmarłych i ich rodzin.

3. Po upływie 20 lat od pochówku i karencji, o której mowa w ust. 2, gdy nikt nie wyrazi chęci troski o grób, miejsce przechodzi do dyspozycji zarządcy cmentarza, celem dokonania następných pochówków. W takiej sytuacji dotychczas uprawnionym osobom nie przysługuje roszczenie o przywrócenie prawa do grobu, nawet gdyby nadal troszczyły się o jego stan.

§ 31

1. Pierwszeństwo do powtórnej opłaty za grób ma osoba, na którą jest wystawione imienne pokwitowanie.

2. W przypadku dokonania zastrzeżenia przez osoby bliskie zmarłemu, spór należy załatwić polubownie bądź odesłać zainteresowanych na drogę sądową.

3. Za wyraźną zgodą osoby posiadającej pierwszeństwo uiszczenia powtórnej opłaty, można wystawić pokwitowanie na inną osobę, będącą w stosunku pokrewieństwa do osoby zmarłej.

4. Dysponent grobu może zrzec się swego uprawnienia na rzecz członków rodziny zmarłego. Zrzeczenie osiąga swój skutek prawny po wyrażeniu zgody przez Administratora.

§ 32

W zwyczajnych okolicznościach nie dokonuje się ponownego pochówku w grobach, które posiadają wartość pamiątek historycznych (ze względu na swą dawność lub osoby, które są w nich pochowane, lub zdarzenia, z którymi mają związek) albo niepodważalną wartość artystyczną.

§ 33

Urny z prochami składa się w kolumbariach. Można także złożyć urnę w już istniejącym grobie, ziemnym lub murowanym, jednoosobowym lub wieloosobowym.

§ 34

1. Dopuszcza się możliwość dokonania rezerwacji miejsca grzebalnego i miejsca

pod budowę grobu murowanego tylko na okres 10 lat. Rezerwacja rozpoczyna się z chwilą jej opłacenia i po upływie terminu może być przedłużana.

2. Dokonujący rezerwacji ma pierwszeństwo w dokonaniu jej prolongacji jedynie w przypadku, gdy dane miejsce nadal przeznaczone jest na grób. Gdy Administrator podjął decyzję o innym przeznaczeniu terenu, ponownej rezerwacji nie można dokonać.

3. Pierwszeństwo, o którym mowa w ust. 2 ustaje po 60 dniach od wygaśnięcia rezerwacji.

4. Miejsca rezerwowe nie mogą być przedmiotem obrotu, chyba że w poszczególnym przypadku zgodę na dokonanie takiej czynności wyda Administrator.

5. Zakazuje się wykupywania miejsc grzebalnych celem późniejszego ich odsprzedawania za wygórowaną cenę. Administrator może jednak polecić wybudowanie piwnic rezerwowych, za których wykonanie, przy wykupie miejsca grzebalnego, zapłaci dysponent grobu.

6. W przypadku, gdy pomimo dokonania rezerwacji zwłoki osoby zmarłej zostały pochowane w innym miejscu grzebalnym, zarezerwowany plac przechodzi do dyspozycji Administratora. W takim wypadku, jak również przy zrzeczeniu się praw do grobu murowanego, Administrator nie wypłaca dysponentowi odszkodowania oraz nie wraca wniesionej już opłaty.

§ 35

1. Ekshumacja zwłok lub szczątków ludzkich dokonywana na wniosek osób uprawnionych (a związana np. z ich przeniesieniem do innego grobu lub dla celów procesu beatyfikacyjnego) winna odbywać się w okresie od 16 października do 15 kwietnia. Na ekshumację należy uzyskać zgodę właściwego inspektora sanitarnego.

2. Szczegółowe (techniczne) zasady dokonywania ekshumacji regulują przepisy i zarządzenia wydane przez odpowiednie organy władzy państwowej.

3. Należy pamiętać, że prawo do zmiany miejsca spoczynku osoby zmarłej jest prawem wspólnym wszystkich żyjących członków najbliższej rodziny, stąd – w zwyczajnych okolicznościach – do ekshumacji wymagana jest zgoda wszystkich uprawnionych.

4. Jeżeli między członkami rodziny powstaje spór dotyczący ekshumacji, osobą uprawnioną do złożenia wniosku o ekshumację będzie osoba wskazana prawomocnym rozstrzygnięciem sądu.

5. Ekshumacja może być dokonana także z innego tytułu (na zarządzenie prokuratora lub sądu albo na podstawie decyzji właściwego inspektora sanitarnego w przypadku zajęcia terenu cmentarza na inny cel).

§ 36

W przypadku, gdy cmentarz parafialny został wpisany na listę zabytków, w zarządzie nad nim należy stosować się do odpowiednich przepisów prawnych oraz wskazań Diecezjalnego Konserwatora Zabytków.

Tytuł IV

OPŁATY CMEN TARNE I PONOWNE WYKORZYSTANIE MIEJSCA GRZEBALNNEGO

§ 37

- 1. Opłaty cmentarne ustalane są na podstawie przewidzianych kosztów funkcjonowania i utrzymania cmentarza oraz konieczności wykonania niezbędnych prac inwestycyjnych.*
- 2. Opłaty cmentarne pobiera się od miejsca grzebalnego, a ich wysokość zależy od rodzaju grobu (grób ziemny, grób murowany, grób rodzinny, katakumba, kolumbaria). W przypadku, gdy grób jest wieloosobowy opłatę zwielokrotnia się proporcjonalnie do liczby miejsc w grobie.*
- 3. Jeżeli dysponent grobu ziemnego ma zamiar wznieść pomnik, nagrobek lub dokonać obmurowania grobu winien uzyskać zezwolenie Administratora i wnieść z tego tytułu opłatę, chyba że uczynił to przy opłacie miejsca pokładanego. Administrator cmentarza może również zażądać projektu planowanych prac, albo sam wskazać granicę tej działalności.*
- 4. Opłaty za prawo do grobu pobierane są „z góry” na okres 20 lat. Po tym okresie prawo do grobu może zostać przedłużone. W przypadku niedokonania przedłużenia grób może zostać poddany likwidacji, zaś miejsce wykorzystane przez Administratora do pochowania innej osoby. Ustala się, że okres karencji po upływie 20 lat wynosi 2 lata.*
- 5. Chociaż Administrator nie ma obowiązku informowania o upływie terminu prawa do grobu lub rezerwacji, to usilnie zachęca się, aby podjął wszelkie możliwe kroki w celu skontaktowania się z dysponentem grobu lub miejsca. Jeżeli niemożliwy jest kontakt bezpośredni winien pozostawić odpowiednią informację przy grobie lub na tablicy informacyjnej.*
- 6. Wysokość opłat za prawo do grobu i przedłużenie tego prawa, za czynności kancelaryjne oraz inne prace wykonywane przez obsługę cmentarza ustalane są przez Administratora w porozumieniu z Radą.*
- 7. Dowodem potwierdzającym uiszczenie opłaty jest pokwitowanie.*
- 8. Prawo do grobu opłacone jest na 20 lat. W tym czasie nie jest możliwe pochowanie innej osoby w grobie pojedynczym, z wyjątkiem urn. Po upływie 20 lat grób ziemny może być użyty do ponownego pochówku, z tym że nowy dysponent grobu pokrywa koszty związane z pogłębieniem grobu i pochowaniem na jego dnie znajdujących się w nim szczątków.*
- 9. Dysponent grobu murowanego wieloosobowego nie ma po upływie 20 lat obowiązku uiszczenia opłaty związanej z przedłużeniem. Wnosi jednak odpowiednią*

opłatę za dobowanie innych zwłok w pozostałych, wolnych miejscach. Ponadto zawsze partycypuje w kosztach odbierania odpadów komunalnych oraz utrzymania cmentarza.

10. Administrator w odniesieniu do niektórych osób (dysponentów grobu) lub ogółu parafian może zrezygnować z pobierania poszczególnych opłat, jeśli ci mieszkają na terenie jego parafii i składają ofiary na utrzymanie cmentarza.

11. Administrator może pobrać z góry kwotę na utrzymanie cmentarza jeśli wykupujący prawo do grobu i krewni zmarłego nie należą do jego parafii i rozumnie przewiduje się, że nie będą partycypować w kosztach utrzymania i rewitalizacji cmentarza.

12. dzyskiwanie miejsc do pochówków w grobach murowanych jest dopuszczalne po upływie 20 lat od ostatniego pochówku w danym pionie grobu. Termin ten jest niewzruszalny.

13. agrobki pozostające na grobach ponownie nieopłaconych przechowuje się do czasu zakończenia karencji, o której mowa w ust. 4. Po upływie tego okresu przechodzą do dyspozycji Administratora. Z tego tytułu ich właścicielom nie przysługuje prawo dochodzenia odszkodowania. Jeżeli nagrobek ma wartość zabytkową, należy skontaktować się z Diecezjalnym Konserwatorem Zabytków i postępować według jego wskazań.

14. Zestawienie wysokości ustalonych opłat znajduje się u Administratora, może zostać także podane na stronie internetowej parafii.

§ 38

1. Jeżeli na cmentarzu znajduje się zaniedbany i bezpowrotnie niszczący grób mający walory zabytku, , to Administrator – po upewnieniu się, że dotychczasowy dysponent grobu jak i jego krewni nie są zainteresowani prolongatą i przeprowadzeniem działań konserwatorskich – może udostępnić go innej osobie, która przeprowadzi konieczne naprawy i otrzyma prawo do dobowania.

2. Procedura, o której mowa w ust. 1 wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinii Diecezjalnego Konserwatora Zabytków oraz publicznego podania informacji o możliwości składania ofert. 3. Prowadzenie prac budowlanych i rewitalizacyjnych wymaga zastosowania się do wskazań odpowiedniego konserwatora zabytków.

Tytuł V

PRZEPISY PORZĄDKOWE

§ 39

1. Dla zagwarantowania odpowiedniego porządku i bezpieczeństwa Administrator zobowiązany jest do wprowadzenia własnego Regulaminu cmentarza i określenia w nim najważniejszych zasad (m.in. godzin otwarcia i zamknięcia, zasad segregowania odpadów, sposobu ustawienia nagrobków, pomników i tablic, wielkości grobów i utwardzonego podłoża okalającego, zasad określających rodzaj

wykonywanych robót budowlanych i konserwacyjnych, reguł dotyczących sadzenia i usuwania drzew, formy kontaktu z Administratorem). Regulamin ten (lub przynajmniej najważniejsze jego postanowienia, tj. Wypisu z Regulaminu) winien być umieszczony przy wejściu na cmentarz.

2. Administrator winien czuwać nad przestrzeganiem na terenie cmentarza ustalonych zasad, a zwłaszcza dotyczących sakralnego charakteru miejsca, bezpieczeństwa i przyjętego planu zagospodarowania. W tym zadaniu wspierają go pracownicy cmentarza, którym należy dokładnie określić zakres obowiązków.

§ 40

1. Administrator zobowiązany jest do wykupienia ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej (OC). Nadto zachęca się do nabycia ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW).

2. Zachęca się, by płyty nagrobne były odpowiednio oznakowane, co w pewien sposób zabezpiecza je przed kradzieżą. Ponadto dysponent grobu może wykupić sobie ubezpieczenie nagrobka.

3. Administrator nie odpowiada za szkody wynikające z kradzieży, dewastacji pomnika, zdarzeń losowych, zjawisk i katastrof naturalnych, itp. Od następstw tych zdarzeń i zjawisk dysponent grobu może wykpić sobie odrębne ubezpieczenie u dowolnego ubezpieczyciela (który takie ubezpieczenie oferuje).

§ 41

1. Wykonawca grobowca, nagrobka, pomnika lub innej budowli odpowiada za wyrządzone przez siebie szkody, jak i za szkody spowodowane przez jego pracowników i inne osoby którym zlecił prace na cmentarzu.

2. To, co dotyczy wykonawcy grobowca, nagrobka, pomnika lub innej budowli ma zastosowanie również do podmiotów spełniających usługi renowacyjne i naprawcze.

3. Wykonawcy, o których w ust. 1-2 realizują swoje zadanie w porozumieniu z pracownikiem - dozorcą cmentarza. Dozorcę mianuje Administrator.

4. Administrator w zależności od zaistniałej szkody lub wywołanego zgorzenia, może zastrzec sobie prawo do stałego lub czasowego zakazu działalności na cmentarzu tego wykonawcy, który nie przestrzega obowiązujących norm (w tym Regulaminu cmentarza).

5. Administrator może mieć własnego grabarza, który będzie wykonywał prace związane z kopaniem grobów. Należy przy tym zadbać (podobnie jak przy pracach budowlanych i konserwatorskich) o przestrzeganie przepisów dotyczących ochrony konkurencji i konsumentów.

§ 42

1. W sprawach nieuregulowanych niniejszą Instrukcją decyzje podejmuje Administrator biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy i opinię Rady.

2. Niniejsza Instrukcja została zatwierdzona i promulgowana dekretem Biskupa Tarnowskiego i wchodzi w życie z dniem 06 marca 2019 roku, tj. w Środę Popielcową. Równocześnie traci moc Statut Cmentarny z 13 marca 1986 roku.

Wybrane źródła prawa:

1. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r., kann. 1240-1243.
2. Dekret Biskupa Tarnowskiego z dnia 01.03.2019 roku.
3. Instrukcja Kongregacji Nauki Wiary z dnia 15 sierpnia 2016 roku *Ad resurgendum cum Christo* dotycząca pochówku ciał zmarłych oraz przechowywania prochów w przypadku kremacji.
4. Ustawa z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2013 r poz. 1169, z późn. zm.), artt. 2 i 45, w związku z art. 8 ust. 3 i art. 23 - 24 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczypospolitą Polską podpisanego w Warszawie dnia 28 lipca 1993 roku (Dz.U. 1998 nr 51 poz. 318).
5. Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 roku o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. z 2011 roku, nr 118 poz. 687, z późn. zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 roku w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz.U. 1959 nr 52 poz. 315).
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 01 sierpnia 2001 roku w sprawie sposobu prowadzenia ewidencji grobów (Dz.U. 2001 nr 90 poz. 1013) wraz ze zmianami wprowadzonymi w Rozporządzeniach: z dnia 21 lipca 2003 roku (Dz.U. 2003 nr 141 poz. 1370), z dnia 29 grudnia 2015 roku (Dz.U. 2015 poz. 2257).
8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 06 grudnia 2001 w sprawie wykazu chorób zakaźnych, w przypadku których stwierdzenie zgonu wymaga szczególnego postępowania ze zwłokami osób zmarłych na te choroby (Dz. U. 2001 nr 152 poz. 1742).
9. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 roku w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. 2008 nr. 48 poz. 284).

Przykład

REGULAMIN CMENARZA PARAFIALNEGO WRAZ Z ZAŁĄCZNIKAMI

Postanowienia ogólne

§ 1

Teren cmentarza jest własnością Parafii p.w. (nazwa parafii) w (miejscowość).

§ 2

Administratorem cmentarza jest Proboszcz, który czuwa nad przestrzeganiem zasad dotyczących sakralnego charakteru miejsca, bezpieczeństwa i przyjętego

*planu zagospodarowania. Wykonuje on swoje zadania przy wsparciu przedstawicieli Rady Ekonomicznej lub Rady Cmentarnej (właściwe wybrać).
Postanowienia porządkowe*

§ 3

Cmentarz jest otwarty codziennie: od 1 kwietnia do 30 września od ... do ... , w pozostałych miesiącach od ... do ... (daty i godziny do wyboru).

§ 4

- 1. Obowiązek utrzymania czystości i porządku na grobie, jak również w jego otoczeniu, spoczywa na dysponencie grobu. Nieczystości należy składać do pojemników (lub kontenera) w wyznaczonych do tego miejscach.*
- 2. Woda z ujęć na terenie cmentarza nie nadaje się do spożycia i może być używana jedynie do celów gospodarczych (wykreślić, gdy nie ma ujęcia wody).*

§ 5

Na terenie cmentarza zakazuje się:

- a. przebywania na jego terenie poza godzinami otwarcia;*
- b. wjazdu pojazdami mechanicznymi bez zezwolenia Administratora (nie dotyczy pojazdów służb porządkowych i interwencyjnych);*
- c. wjazdu pojazdami jednośladowymi (dopuszcza się poruszanie pieszo z rowerem);*
- d. wprowadzania zwierząt;*
- e. zakłócania ciszy;*
- f. palenia tytoniu, spożywania alkoholu i zażywania środków odurzających, a także przebywania na jego terenie w stanie nietrzeźwości lub odurzenia;*
- g. niszczenia zieleni, nagrobków i urządzeń cmentarnych;*
- h. palenia śmieci lub wyrzucania ich poza miejscami do tego przeznaczonymi;*
- i. ustawiania ławek, płotów oraz innych konstrukcji utrudniających poruszanie się po jego terenie;*
- j. zabudowy grobu wykraczającej poza powierzchnię miejsca grzebalnego oraz utwardzania powierzchni w jego obrębie;*
- k. samowolnego wykonywania prac budowlanych i przemieszczania nagrobków;*
- l. samowolnego sadzenia oraz usuwania drzew i krzewów;*
- m. prowadzenia działalności zarobkowej, w tym handlowej;*
- n. prowadzenia jakichkolwiek działań o charakterze reklamowym i marketingowym;*
- o. uprawiania żebractwa;*
- p. organizowania świeckich ceremonii pogrzebowych, chyba że, (cmentarz parafialny jest jedynym w miejscowości), lub rodzina zmarłego akatolika pragnie pochować go w istniejącym już grobie rodzinnym;*
- q. dokonywania innych czynności, które sprzeciwiają się świętości i powadze miejsca.*

§ 6

Administrator nie odpowiada za szkody wynikające z kradzieży, dewastacji pomnika, zdarzeń losowych, zjawisk i katastrof naturalnych, itp. Od następstw tych zdarzeń i zjawisk dysponent grobu może wykpić sobie odrębne ubezpieczenie u dowolnego ubezpieczyciela (który takie ubezpieczenie oferuje).

Groby i prawo do ich nabycia

§ 7

Osoba nabywająca prawo do grobu lub też odpowiedzialna za pochowanie zwłok zawiera umowę z Administratorem przez fakt wpłaty pokładnego. Dokonując tej czynności strony winny określić rodzaj grobu i jego położenie oraz wskazać dysponenta grobu.

§ 8

Dysponent grobu jak również wykonawcy opaski grobu ziemnego, pomnika lub grobowca, w chwili wykupu miejsca grzebalnego na cmentarzu, są informowani przez Administratora o tym, że:

- a. minimalne wymiary poszczególnych rodzajów grobów oraz sposób ich wykonania i zabezpieczenia określają normy prawa państwowego (patrz załącznik nr 1);*
- b. odległość między grobami nie może być mniejsza niż 0,5 m;*
- c. przejścia między grobami mogą być zagospodarowane wyłącznie za zgodą Administratora oraz na określonych przez niego warunkach.*

§ 9

- 1. Zmiana dysponenta grobu może dokonać się na skutek przepisania pokwitowania (umowy) na nową osobę.*
- 2. Jeśli osoba dysponująca grobem nie żyje, prawo do wniesienia powtórnej opłaty za grób przechodzi na osobę, która dokonała jej pochowania, chyba że inna osoba przedstawi odpowiednie orzeczenie sądu o prawie do dysponowania grobem. W przypadku, gdy osoba dokonująca pochówku dysponenta grobu również umiera, następuje okres karencji wynoszący 2 lata, tak, by krewni mogli wyrazić swoje zainteresowanie co do dalszej troski o grób.*
- 3. Po upływie 20 lat od pochówku i karencji, o której mowa w ust. 2, gdy nikt nie wyrazi chęci troski o grób, miejsce przechodzi do dyspozycji Administratora cmentarza, w celu dokonania następnych pochówków. W takiej sytuacji dotychczas uprawnionym osobom nie przysługuje roszczenie o przywrócenie prawa do grobu, nawet gdyby nadal troszczyły się o jego stan.*

§ 10

- 1. Pierwszeństwo do powtórnej opłaty grobu ma osoba, na którą jest wystawione imienne pokwitowanie.*
- 2. Za pisemną zgodą osoby posiadającej pierwszeństwo uiszczenia powtórnej*

opłaty, można wystawić pokwitowanie na inną osobę, będącą w stosunku pokrewieństwa do osoby zmarłej.

3. Dysponent grobu może zrzec się swego uprawnienia na rzecz członków rodziny zmarłego. Zrzeczenie osiąga swój skutek prawny po wyrażeniu zgody przez Administratora.

§ 11

1. W przypadku, gdy osoba, która nabyła prawo do grobu wielomiejscowego zmarła, mogą w nim być jeszcze pochowane pozostałe wskazane przez nią osoby.

2. W przypadku, gdy osoba mająca prawo do grobu wielomiejscowego zmarła bez wskazania osób, o których mowa w ust. 1, w grobie tym mogą być także pochowani inni zmarli, pod warunkiem wyrażenia na to zgody przez najbliższą rodzinę (osoby uprawnione) zmarłego dysponenta grobu.

§ 12

1. Dopuszcza się możliwość dokonania rezerwacji miejsca grzebalnego i miejsca pod budowę grobu murowanego na okres 10 lat. Rezerwacja rozpoczyna się z chwilą jej opłacenia i po upływie terminu może być przedłużana.

2. Dokonujący rezerwacji ma pierwszeństwo w dokonaniu jej prolongacji jedynie w przypadku, gdy dane miejsce nadal przeznaczone jest na grób. Gdy Administrator podjął decyzję o innym przeznaczeniu terenu, nie można dokonać ponownej rezerwacji.

3. Pierwszeństwo, o którym mowa w ust. 2 ustaje po 60 dniach od wygaśnięcia rezerwacji.

4. Miejsca rezerwowe nie mogą być przedmiotem obrotu, chyba że w poszczególnym przypadku zgodę na dokonanie takiej czynności wyda Administrator.

5. Zakazuje się wykupywania przez firmy miejsc grzebalnych w celu ich późniejszego odsprzedania. Administrator może jednak polecić wybudowanie kilku piwnic rezerwowych, za których wykonanie, przy wykupie miejsca grzebalnego, zapłaci dysponent grobu.

6. W przypadku, gdy pomimo dokonania rezerwacji zwłoki osoby zmarłej zostały pochowane w innym miejscu grzebalnym, zarezerwowany plac przechodzi do dyspozycji Administratora. W takim wypadku, jak również przy zrzeczeniu się praw do grobu murowanego, Administrator nie wypłaca dysponentowi odszkodowania oraz nie zwraca wniesionej już opłaty.

§ 13

1. Jeżeli na cmentarzu znajduje się zaniedbany i bezpowrotnie niszczący grób mający walory zabytku, , to Administrator – po upewnieniu się, że dotychczasowy dysponent grobu jak i jego krewni nie są zainteresowani prolongatą i przeprowadzeniem działań konserwatorskich – może udostępnić go innej osobie,

która przeprowadzi konieczne naprawy i otrzyma prawo do dochowania.

2. Procedura, o której mowa w ust. 1 wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinii Diecezjalnego Konserwatora Zabytków oraz publicznego podania informacji o możliwości składania ofert. 3. Prowadzenie prac budowlanych i rewitalizacyjnych wymaga zastosowania się do wskazań odpowiedniego konserwatora zabytków.

Zagospodarowanie cmentarza i prowadzenie na nim prac

§ 14

1. Wykonywanie jakichkolwiek prac na cmentarzu, zarówno osobiście, jak i na podstawie zlecenia ((patrz załącznik nr 2), jest dopuszczalne wyłącznie za zgodą Administratora i w porozumieniu z pracownikiem - dozorcą cmentarza, którego mianuje Administrator (patrz załącznik nr 3). On też powierza te prace osobom lub firmom kamieniarskim na podstawie sporządzonej umowy (patrz załącznik nr 4).

2. Zezwolenie na prace budowlane i renowacyjne traci swoją moc po upływie sześciu miesięcy od daty jego wydania.

3. W przypadku, gdy Administrator cmentarza posiada zatrudnionego przez siebie grabarza „W wykonywaniu prac związanych z kopaniem grobów Administrator cmentarza dysponuje własnym grabarzem, przy zachowaniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów.

§ 15

1. Prace budowlane i renowacyjne mogą odbywać się wyłącznie w dni robocze w godzinach otwarcia cmentarza. Odstępstwo od ww. reguły wymaga uprzedniej aprobaty Administratora.

2. Wykonywanie prac budowlanych i porządkowych nie może zakłócać powagi miejsca oraz kolidować z ceremoniami pogrzebowymi.

3. Zabrania się przygotowywania, mieszania i składowania zaprawy betonowej bezpośrednio na alejkach cmentarnych lub poza nimi bez należytego zabezpieczenia folią lub plandeką.

4. Ziemia, gruz oraz inne odpady budowlane muszą być usunięte poza teren cmentarza przez wykonującego pracę i na jego koszt.

5. W czasie wykonywania prac na cmentarzu wykonawca powinien mieć ze sobą zezwolenie.

6. Administrator i dozorca cmentarza mają prawo kontroli osób, pojazdów, sprzętu oraz materiałów budowlanych, używanych w trakcie prac na cmentarzu.

7. Po zakończeniu prac na cmentarzu należy sporządzić protokół zdawczo-odbiorczy (patrz załącznik nr 5).

§ 16

1. Wykonawca prac budowlanych i renowacyjnych odpowiada zarówno za wyrządzone przez siebie szkody, jak i za szkody spowodowane przez jego pracowników oraz inne osoby, którym zlecił prace na cmentarzu.

2. Administrator w zależności od zaistniałej szkody lub wywołanego zgorzenia, posiada prawo do stałego lub czasowego zakazu działalności na cmentarzu wykonawcy, który nie przestrzega obowiązujących norm (w tym niniejszego Regulaminu).

Dokonywanie ekshumacji

§ 17

Ekshumacja zwłok lub szczątków ludzkich jest dokonywana na wniosek osób uprawnionych i powinna odbywać się w okresie od 16 października do 15 kwietnia. Należy przy tym zachować przepisy i zarządzenia wydane przez odpowiednie organy władzy państwowej.

Opłaty cmentarne

§ 18

1. *Opłaty cmentarne wynikają z kosztów funkcjonowania cmentarza oraz konieczności wykonania niezbędnych prac inwestycyjnych. Są one pobierane od miejsca grzebalnego, a ich wysokość zależy od rodzaju grobu i jest ustalona przez Administratora w porozumieniu z Radą Parafialną.*

2. *Dysponent grobu ziemnego winien uzyskać zezwolenie Administratora na wzniesienie pomnika, nagrobka lub wykonania obmurowania grobu i wnieść opłatę z tego tytułu, chyba że uczynił to przy opłacie miejsca grzebalnego.*

3. *Opłaty za prawo do grobu pobierane są na okres 20 lat. W tym czasie nie jest możliwe pochowanie innej osoby w grobie pojedynczym, z wyjątkiem urn. Po upływie tego okresu prawo do grobu może zostać przedłużone. W przypadku braku przedłużenia grób może zostać poddany likwidacji, a miejsce wykorzystane do pochowania innej osoby, z tym że nowy dysponent grobu pokrywa koszty związane z pogłębieniem grobu i pochowaniem znajdujących się w nim szczątków.*

4. *Ustala się, że okres karencji po upływie 20 lat wynosi 2 lata. Po upływie tego okresu nagrobki na miejscach ponownie nieopłaconych przechodzą do dyspozycji Administratora, a ich właścicielom nie przysługuje odszkodowanie.*

5. *Dysponent grobu murowanego wieloosobowego nie ma obowiązku uiszczenia opłaty związanej z przedłużeniem. Wnosi jednak opłatę za pochowanie innych zwłok w pozostałych wolnych miejscach. Ponadto zawsze partycypuje w kosztach odbierania odpadów oraz utrzymania cmentarza.*

6. *Odzyskiwanie miejsc do pochówku w grobach murowanych jest dopuszczalne jedynie po upływie 20 lat od ostatniego pochówku w danym pionie grobu. Należy wtedy zadbać o pochowanie szczątków ludzkich na dnie grobu oraz zachować procedury przewidziane przy ekshumacji zwłok.*

7. *Zestawienie wysokości ustalonych opłat znajduje się u Administratora.*

Przepis końcowy

§ 19

1. W sprawach nieuregulowanych niniejszym Regulaminem zastosowanie mają powszechnie obowiązujące przepisy prawne, a w szczególności Ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz Instrukcja o Cmentarzu Parafialnym w Diecezji Tarnowskiej z dnia 06 marca 2019 roku.

2. Niniejszy Regulamin wchodzi w życie z dniem .....

Administrator cmentarza

.....

(podpis Proboszcza)

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

Według Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków, z dnia 7 marca 2008 r. Dz.U.2008 nr 48 poz. 248):

Minimalne wymiary grobu ziemnego pojedynczego, w którym składa się trumnę ze zwłokami dziecka do lat 6: długość 1,2 m, szerokość 0,6 m, głębokość 1,2 m.

Pozostałe groby ziemne pojedyncze, w których składa się trumnę ze zwłokami powinny mieć wymiary: długość 2,0 m, szerokość 1.0 m, głębokość 1,7 m. Groby pojedyncze ziemne, w których składa się urnę, mają mieć wymiary: długość 0,5 m, szerokość 0,5 m, głębokość 0,7 m. Groby murowane powinny mieć następujące wymiary minimalne:

a. pojedyncze, w których składa się trumnę ze zwłokami: długość 2,2 m, szerokość 0,8 m, głębokość 0,8 m;

b. Pojedyncze, w których składa się urnę: długość 0,5 m, szerokość 0,5 m, głębokość 0,7 m.

Załącznik nr 2

Pełnomocnictwo do prowadzenia prac kamieniarskich na terenie cmentarza parafialnego w .....

Ja niżej podpisany .....

(imię i nazwisko)

.....

(numer PESEL)

zamieszkały .....

(adres)

udzielam pełnomocnictwa do prowadzenia w moim imieniu i na mają rzecz czynności formalno-prawnych u Administratora cmentarza parafialnego przy ul.

..... W .....

(nazwa cmentarza)

Zakładowi kamieniarskiemu .....

(nazwa, adres, imię i nazwisko właściciela)

w dniu / na okres .....

..... (lokalizacja grobu)

.....

(rodzaj i zakres prac)

.....

(przyjmujący pełnomocnictwo) (udzielający pełnomocnictwa)

Załącznik nr 3

Pozwolenie na wykonywanie prac kamieniarskich i wjazd na teren

..... w ..... (nazwa cmentarza)

Udzielam pozwolenia na wykonywanie prac kamieniarskich Wykonawcy

.....

Zleceniodawca .....

Dysponuję prawem do grobowca na podstawie: .....

Lokalizacja: .....

Rodzaj prac: .....

Termin wykonania .....

Pobrano opłatę zgodnie z cennikiem z dnia ..... 20 .....r.

Oświadczam, że zapoznałem się z zasadami prowadzenia prac kamieniarskich dotyczących usytuowania oraz wymiarów grobów i nagrobków na terenie cmentarza parafialnego w ..... i przyjmuję do stosowania.

.....

(podpis wykonawcy)

.....

(podpis Administratora cmentarza)

Załącznik nr 4

Protokół przekazania terenu na wykonanie prac kamieniarskich na terenie

..... w .....

(nazwa cmentarza)

Administrator cmentarza parafialnego w ..... przekazuje teren

..... w dniu .....

Wykonawca .....

Zleceniodawca .....

Dysponuję prawem do grobowca na podstawie .....

Lokalizacja grobu i rodzaj prac .....

Rodzaj grobu .....

Wymiar obiektu .....

Termin rozpoczęcia i zakończenia prac .....

Opis sąsiednich grobów .....

Inne uwagi .....

Pobrano opłatę według cennika z dnia .....

.....

(przekazujący) (przyjmujący)

Załącznik nr 5

Protokół odbioru terenu po wykonaniu prac kamieniarskich na terenie

..... w ..... (nazwa cmentarza)

Administrator cmentarza Parafii ..... w .....

odbiera teren w dniu .....

Wykonawca: .....

Lokalizacja i rodzaj prac .....

Prace zostały wykonane zgodnie / niezgodnie z protokołem przekazania terenu z dnia .....

Uwagi .....

.....

(przekazujący) (przyjmujący)

Wykonawca Administrator cmentarza

Uwagi końcowe

1) Proboszcz winien udostępnić wiernym treść Regulaminu lub przynajmniej jego najistotniejsze części („wyciąg”).

2) Jeśli cmentarz parafialny posiada część historyczną można dodać w niniejszym Regulaminie:

„1. W zwyczajnych okolicznościach nie dokonuje się ponownego pochowku w grobach, które posiadają wartość pamiątek historycznych (ze względu swą na dawność lub osoby, które są w nich pochowane, lub zdarzenia, z którymi mają związek) albo niepodważalną wartość artystyczną.

2. W zarządzie cmentarzem parafialnym wpisanym na listę zabytków stosuje się odpowiednie normy prawne”